349 - 79 " Рахбар Сабиани" (Руководство юношам). П
чинающих по чтению. Казань, 1911 г.

رهبر صبیان

ایکنچی قسم

صنف ابتدائی شاکردلری ایچون قرائت کتابی

دورتنچی مرتبه باصلدی.

ناشری:

صباح کتبخانه‌سی

КАЗАНЬ.
Типо-литографія Императорскаго Университета.
1911.

بسم الله الرحمن الرحیم

§ ۱ — الله تعالی

بزلرنی یوقدن بار ایتوچی هم کوردکبز دنیانی، آی، قویاش، یولدزلرنی، بو دنیاده بولغان بتون نرسه‌لرنی یوقدن بار ایتوچی وهر قایوسینڭ خواجه‌سی الله تعالی در. بزلرنی تربیه ایتوچی، آشارغه رزق، کییارگه کیوم، بلورگه اوی هم فکر بیروچی‌ده الله تعالی در.

اول الله تعالی باردر هم بردر، ایبداشی، تیڭداشی یوقدر، بارلقینڭ اوّلی هم آخری یوقدر، بو دنیا بتونلای بتکاندن صوڭده الله تعالی قالاچقدر. الله تعالی بله‌در، کوره‌در، ایشته‌در، لکن بونلرنڭ هیچ برسی بزنڭ کبک اوقوب بلو، کوز برله کورو، قولاق برله ایشتو کبک توگلدر، بز بلماگان روشچه‌در.

وظیفهٔ تحریریه

بونلرنی طاقتاغه کوچروب آستلرینه حرف برله نیچه‌لی ایدوکینی یازوب قویگز!

١ - ٢ - ٣ - ٤ - ٥ - ٦ - ٧ - ٨ -

بر - ایکی - اوچ - دورت - بیش - آلتی - یدی - سیگز -

٩ - ٥|

طوقز - نول

٤ - ٦ - ٧ - ٩ - ٣ - ٥ - ٨ - ١ - ٩ - ٢ -

٥ - ٧ - ٨ - ٣ - ١

بونلرنی کوچروب نیچه نقطه بولدقینی نومیر برله آستینه یازوب قویگز!

(.......) - (...) - (.....) - (.........) -

(..) - (......) - (....) - (..........) - (.)

---

§ - ٢

الله تعالی یاخشی کشیلرنی سوەر، یمان کشیلرنی سومز، یاخشی کشیلرگه ایزگی کون، طنچلق، راحتلك هم مال بیرور. یاخشی بولغان کشینی هر کم سوەر، هر کم آنی دوست کورور. یمان کشینی هر کم دشمن کورور، آنڭ طورمشی راحتسز بولور، اوزی بختسز بولور، اوزینی الله تعالی نڭ یاراتوون تلاگان کشی الله تعالی نڭ طیغان اشلرندن صاقلانور، قوشقان اشلرین قیلور. خدای تعالی:

نی برله قوشقان هم نیندای اشلردن طیغان اید وکینی بلور ایچون مکتبکه یورو تیوش بولادر.

مکتب: یاش شاکردلرنڭ جیولوب سبق اوقی طورغان هم یازارغه اوگرانه طورغان یرلریدر. آنده خلفه بولادر، اول بالالرغه یاخشی اشلرنی اوگراته یمان اشلردن صاقلانورغه قوشادر، یاخشی بالالر آنڭ سوزین طڭلیلر، یمان بالالرغنه آنڭ سوزین طڭلامیلر.

سؤاللر: الله تعالی کملرنی یاراتور؟ یاخشی کشیلرگه نرسه بیرور؟ الله تعالی نیندای کشینی یاراتماز؟ یمان کشینڭ طورمشی نیچك بولور؟ الله تعالی‌نڭ یاراتوون تلاگان کشی نیشلر؟ آنلرنی قایده اوگرانه‌لر؟ مکتب نرسه اول؟ آنده کم بولادر؟ خلفه نیشلی اول؟ آنڭ سوزین کملر طڭلامیلر؟

§ ٣ – بزنڭ مکتب

بزلر مسلمان بالالریبز، بزنڭ دینبز اسلام‌در، اسلام دیننده بولغان کشیلرنی مسلمان دیوب ایته‌لر.

بزلر ایندی مکتبکه یوری باشلادق، مکتبده بزگه خلفه اوقو هم یازو اوگراته‌در؛ ادبلی هم کورکام خلقلی بولورغه قوشادر - بزلر آنی بیك یاراتابز، اول نی ایتسه شونی قولاغبزغه آلابز. اول خلفه افندی هیچ بر وقتده بزگه یمان اشلرنی قوشمیدر. هم بزنی بیك یاراتادر.

بز ایندی اللهغه شکر ترکیچه یازو هم اوقونی بله باشلادق. ئلی بیت بز بو یلغنه سبق باشلادق، مکتبکه کرگانچه بز بر نرسه ده بلمیدر ایدك، بزنڭ اتکایلرگه الله تعالی رحمت قیلسه ایدی، بزنڭ یاخشی کشی بولو وبز ایچون جانلری همماللری برله طرشالر. آنلر بزنی قوشماسه‌لر قولبزغه کتاب، قلم، کاغد، آلوب بیرماسه‌لر بز اوزلکبزدن بلوب مکتبکه کیلور ایدکمی؟

وظیفهٔ تحریریه

کوچروب یازڭز!

مین - بز - سین - سز - اول - آنلر.

مین اوقودم، بز اوقودق - مین سویلادم، بز سویلادك - مین آلدم، سز سویلادڭز - سین آلدڭ، سز آلدڭز - اول اوقودی، آنلر اوقودیلر - اول سویلادی، آنلر سویلادیلر - اول آلدی، آنلر آلدیلر - بز بلدك، اول قارادی، سز آشادڭز، مین کوردم، آنلر کورشدیلر، سز کیتوردڭز، اول سیکردی، بز اوینامادق، آنلر کیلدیلر، مین طاشلادم، سز قارادڭز، سین کردڭ - اول قایتاردی - بز صانادق - انلر کولشدیلر - سز اوینادڭز - مین صالدم.

§ ٤ - ادب

ای طرشوب سبق اوقوچی شاکردلر! سز بیك ادبلی هم کورکام خلقلی بولورغه طرشکز! ادبلی بولسه‌گز سزنی هرکم سوەر، آتا آنالرگزده سزنی بیك یاقین کورورلر، خلفه‌گزده بیك یاراتور؛ اوزیگزده بختلی بولورسز!

ادبلی بالالر مونه شولای بولورلر: آنلر آتا آنالرینی هم خلفه‌لرینی بیك الوغ کشی دیوب بلوب هر وقت آنلر قوشقانچه‌غنه یورورلر، اوزلرندن الوغ آدملرنی دخی الوغ کورورلر، کچکنه‌لرنی خورلاماسلر، یاخشی بالالر برله دوست بولورلر، آنلر برله هیچ بر وقتده قچقرشماسلر، یمان بالالرغه هیچ بر وقتده قاتناشماسلر، مکتبکه سبق وقتندن الك باروب یتارلر، مکتبده وقتده‌ده اویناماینچه هر وقت اوقوب و یازو بقنه اوطورورلر، ایبداشلر برله سویلاشوب، یا ایسه صوغشوب هم تورتوشوب اوطوررو ناچار اش ایدوکین بیك یاخشی بلورلر، مکتبکه بارغانده قایتقانده ادب برله‌گنه یورورلر، یولده اوچراغان کشیلرگه سلام بیرورلر، شولای ادب برله گنه قایتوب کرگاچ ینه سلام بیرورلر، اوقوب قایتقان سبقلرینی آتالرینه طگلاتورلر، خلفه‌لری بیروب یبارگان سبقنی بلوب قویارلر.

§ ٥ - ینه ادب

ادبلی بالالر آتا آنالری آچولانغان وقتده قزاروب هم اویالوب طورودن بلشقه بر اش قیلماسلر، آنلر برله جوابلاشوب تورلی، تورلی یالغانلر قاتشدروب اوزلرینی قوتقاروغه طرشماسلر، بلکه ایکنچی وقت بو اشنی قیلمام دیو بکنه طورورلر، آتا آنانڭ ایتکان سوزینه اوپکالاو هم اچولانو بیك زور ادبسزلکدر آندای بالالر اوزلرینڭ بختسز هم توفیقسز بولولرینه سببچی گنه بولورلر، هیچ بر وقت آلنغه کیتماسلر.

بالالر آنالرندن آشارغه ایچارگه صوراغانده بیك ادب برله گنه صوراب، انکالرینڭ بیرگان آشینه قناعت ایته‌رلر، بو تملی توگل میڭا فلان نرسه کیرك تملی نرسه کیرك دیوب خلقسزلانو بیك یمان ایدوکینه ادبلی بالالر توشنورلر. انکالری حاضر آش پشه‌ر، بر آزغنه صبر ایت دیوب ایتسه اول وقت صبر ایته‌رلر. ادبلی بالالر هیچ بر وقتده کسه‌لرینه ایکمه‌ك صالوب آیاق اوستندن آشاب یورمازلر، بوندای اشلر بیك ادبسزلك هم یارلی بولوغه سبب ایدوکن بیك یاخشی بلورلر.

وظیفهٔ تحریریه

شول سوزلرده قوشارغه یاری طورغان حرفلرنی بر برسینه قوشوب یازگز!

بال تا - لام پا - باغ چه - بی ش مه ت - دف تر - آل تغه - صاق لاسون - یال غان لر - اوس تن دن - بون دان - بغ دای - ایت سه - کی ت ماس لر - کی ل گان ده - تو فی ق سز - قای ت قان ده - قال پاق - آل ما - صات دق - بل دی لر - کی تردی لر - اوی نا مادق - آق چه - چال ما - قای چی - پ چاق.

§ ٦ - آدم علیه السلام

الله تعالی، آدم علیه السلامنی قوری بالچقدن یاراتدی؛ صوڭره آنارغه جان وبلورگه فکر هم عقل، کورورگه کوز، ایشتورگه قولاق بیردی. هر یرین کیرك روشنچه خلق قیلدی؛ بر وقت الله تعالی فرشته‌لرگه قوشدی، آدمگه سجده قیلگز دیوب، فرشته‌لر هر قایوسی سجده قیلدیلر، باری ابلیس کنه مینی اوطدن، آدمنی بالچقدن یاراتدڭ، مین آڭا سجده قیلورغه خورلانامن دیوب خدای تعالی‌نڭ بیورغینی طوتمدی. بونڭ ایچون الله تعالی ابلیس‌نی اوزینڭ رحمتندن قووب ملعون ایتدی. بوندن صوڭ

ابلیس‌ده آدمگه و آدمنڭ بالالرینه بیك الوغ بر دشمن بولدی.

سؤاللر: بزنڭ دینمز نی؟ اسلام دیننده بولغان کشیلرنی نیچك دیوب ایته‌لر؟ بر بالا اوزینی آتا آناسندن هم باشقه کشی‌لردن‌ده سودرمك ایچون نیشلرگه تیوش؟ ادبلی بالالر نیچك بواورلر؟ ادبلی بالالر آتا آنالری آچولانغان وقتده نیچك طورورلر؟ ادبلی بالالر انکالرندن آشارغه صوراغانده نی روشچه صورارلر؟ هم نی روشچه بولورلر؟

ادبلی بالالر مکتب‌ده نی روشچه بولورلر؟ الله تعالی آدم علیه السلامنی نیدن یاراتدی؟ آڭا نیلر بیردی؟ فرشته‌لرگه نرسه بیوردی؟ سجده قیلدیلرمی؟ کمگنه سجده قیلمی قالدی؟ اول نیچك دیوب ایتدی؟ صوڭره الله تعالی آنی نیشلادی؟

---

۷ § — تورلی سوزلر واسم‌لر

کتاب - مکتب - مدرسه - درس - سبق - قلم - کاغد - کاران‌داش - دفتر - شاکرد - خلفه - معلم.

مینوت - ساعت - کون - کیچ - کوندز - هفته - آی - یل - عصر - کوز - قش - یاز - جای.

خانه - میچ - تره‌زه - ایشك - چارشاو - اوطرغچ - ساعت - لامپا - کاراوات - توشاك - یاصدق - مندر - یورغان - طاز - قومغان.

یورت - آنبار - باقچه - سرای - آط - آربا - چانا - دوغا - جوگان.

شهر - آول - بازار - یارمونکا - کیبت - پراخود - پویزد - مسجد - مجلس - جیون.

ایدل - کول - باصو - اورمان - طاغ - طاش - یولغه - چوقر - چیشمه - قویو - بولون.

آط - صغر - کجه - صارق - قوی - قاز - اوردەك - طاوق - اتچ - چیش - کورکه - ببکه.

ایکمەك - سوت - ایت - مای - یمورقه - اون - یارما - بغدای - آرش - صولی - بورچاق - یاصماق. (١)

وظیفهٔ تحریریه

تیوشلی حرفلرینی بر برسینه قوشوب کوچروب یازگز!

کیل دی لر - صان دوغاچ بالالری - آچولان ماس لر - طوغ ری لق آدم نی هـر کم قارش ن ده آب روی لی ای ته ر - طرش قان ك ش ی - هی چ بر وقت ده خور بول ماس - طوغ ری لق بلادن قوت قارور خی انت

(١) شونلرنگ هر قایوسی نرسه اسمی؟ اول نرسه نیگه یاری؟ دیوب بو درسده اوزونچه یعنی هیچده ایرنمایچه سؤال وجواب قیلو معلملرگه تیوشدر مبتدینگ ذهنی اونکنایوگه بیك کوب یاردمی بار.

هلاك قیلور - كوب نی كوتوب آزدن قوری قالما -
نی ك طورغان كشی گه بر كم ده تیمیدر.

§ ٨ — طوغریلق بلادن قوتقارور

کریم برله فاتح سبقدن قایتقاچ اوده اویناغان
وقتلرنده اوستال اوستنده‌گی ساعتنی یاکلش توشروب
واتقانلر، بونلر آتالریله‌نی جواب بیره‌سیلرینی ازلی
باشلاغانلر، شول وقتده فاتح ابزاسینه قاراب ایتکان:
(آبزی! بز بو ساعتنك واتغن قایده بولسه‌ده یاشروب
قوییق، بز كورمادك، بلمادك دیوب جواب بیرربز، بزنك
واتقاننی بر كشی‌ده كورمادی بیت) دیوب.

کریم بر آز اویلاب طورغاچ: (طوغانم فاتح! سین
آلای دیسگده بیت، آندن صوك اتكایلر اویلارلر بو ساعتنی
كشی اوغرلاب چقغاندر، یا ایسه آصراو قز واتقاندر
دیوب، اول وقتده بیك زور گناهلی بولوربز بیت، یوق
طوغانم بزگه طوغری ایتورگه كیرك؛ آندن صوك اتكایلرده
بیك آچولانماسلر) دیوب فاتح‌نی اوگتلاگان.

صوڭره ایكیسی برگه آنالری یانینه، بیك قزارو بقنه،
باروب: (انی! بز تیگی یاخشی ساعتنی اویناغانده یاكلش
توشروب واتدق، ایندی سز آنك ایچون بزنی نیشلرسز)

دیوب یغلیلار ایکان؛ انکالری بونلرنلگ بو قدر طوغریلقلرن کورگاچ بیلک شادلانوب:

(ای ادبلی بالالرم یغلاماڭز، آنلگ ایچون مین سزنی بر اشده اشلامیم، باری بولای طوغری ایتوڭز ایچون رحمت کنه ایته‌من، بوندن توبان آلای قاراماینچه اوینماڭز ایندی) دیوب هر ایکیسین سووب یبارگان.

مونه شاکردلر طوغریلق نیشلاگان، کریم برله فاتح‌نی نیندای زور بلادن قوتقارغان، سزده شولای هر وقت طوغری سوزلی بولڭز!

وظیفهٔ تحریریه

شول توبانده‌گی سوزلرنی مبتدیلره شفاها گنه بلدرمه‌لی هم یازدرمه‌لی.

علیه السلام - جنة - جهنم - خدای تعالی - علم - هنر - توفیق - رحمت - سؤال - جواب - عیب - حتی - راحت - شفقت - مشقت - عبرت - اُمید - دلیل - بلکه - یاکه - امّا - لکن - اوشانداق.

---

§ ۹ — آتا - آنا

بزلرنی تربیه‌لب اوستروچی آنابز؛ آشاربزغه رزق، کییاربزگه کیوم طابوب بیروچی آتابزدر. بزلر هیچ نرسه

بلماگان حتی یوری آلماغان، اوطوروب طوره آلماغان، سویلاشه بلماگان وقتلر بزده‌ده هیچ بر ایرنمایچه تربیه‌لب بزنڭ راحتده بولوو بز ایچون طرشقان کشی‌لر آتابز برله آنابزدر. ایندی بو یاشکه یتوب اوزبزنی اوزبز یورته باشلاغاندن صوڭره‌ده بزلرنی تربیه‌لب مکتبکه یباروچیلر، قایتقان وقتبزده قارشی آلوب بزنڭ شولای یورگانبزگه سونوب طوروچیلر دخی آتابز ایله آنابزدر. آتا و آنالربز نیچک کنه بولسه‌ده بزنڭ راحتده بولووبز ایچون جان و تنلری برله طرشالر بو طوغریده آنلر برده ایرنمیلر، بزگه‌ده برده رنجمیلر بزنی جانلری کبک یاقین کوره‌لر، اگر بزگه بربر چیر فلان کیلسه، آنلرنڭ یوراکلرینه اوط قابنوب کیتکان کبک بولادر، آنڭ ایچون اول وقتده آنلرنڭ ایچلری بیک پوشادر، بزنڭ یاندن برده کیتمایچه هر وقت قایغروبقنه طوره‌لر: بونلر بارسی‌ده آتالربزنڭ بزنی بیک یاقین کورولرینه دلیل‌لردر.

ای الله! شول شفقتلی آتا و آنالربزنڭ اورنلرین جنتده قیلغل آمین!

وظیفهٔ تحریریه

آخرنده الله دیگان سوز بولغان کشی اسملری (و) سز یازلورلر کوچروب یازگز!

نور الله - شفیع الله - شهید الله - کریم الله - سمیع الله -

عین الله - نصر الله - زاهد الله - زین الله - ولی الله - سخی الله - عنایة الله - حبیب الله - عارف الله - حکمت الله - صنعت الله - علی الله - حسن الله - حمید الله - فتح الله - احمد الله - نصیب الله - عبد الله.

---

§ — ۱٥

بالالر! آتا و آنالربز بزنڭ ایچون نی قدرلی طرشقانلرن بلدیڭز؛ ایندی شونی‌ده اویلاب قاراڭز ئلی! آنلر بزنڭ ایچون نیك بو قدر طرشالر ایکان سز بونی بله‌سزمی؟ آتا آنالربز بزلرنی بو قدر طرشوب تربیه‌له‌ولری اوزلرینه بریاردمچی بولسون دیوب، اوسکاندن صوڭره اوزلری‌ده بزنی طرشوب تربیه قیلسونلر دیوب بیك زور امید ایتولریدر. ایندی بولای بولغاچ بالالرده قوللارندن کیلگان قدر هیچده ایرنماینچه آتا آنالرینه یاخشیلق ایتولری، قوشقان اشلرین قیلولری، طیغان اشلرندن صاقلانولری تیوشدر. شولای بولماغان بالالر توفیقسز هم بختسز بولاچقلرنده برده شك یوقدر. آتا آنا سوزین طڭلاماغان بالالرغه دنیاده وقتدوق بیك کوب جفا ومشقت‌لر کیلدیکی هر کمگه بیلگولیدر. شولای بولسه‌ده آلنده‌غی درسلرده سوز طڭلاماغان بالالرنڭ باشلرینه

کیلگان مشقتلرنڭ بر نیچه‌سینی یازابر سز آنلرنی اوقوغاچ عبرتلانوب سوز طڭلاماو کبی یمان بر اشدن صاقلانورسز!

فائده:

خ	ح	غ	ع
قاتی خا	یومشاق حا	قاتی غین	یومشاق عین

ع - ح بو حرفلر طماق برله غرلداتوب ایتولماس: عبد- حمید - عارف - حسن کبی.

غ - خ بو حرفلر طماقنی قردروب ایتولورلر: ختم- غرب - بخت - مخلوق کبی.

اوستنده نقطه‌سی بولماسه یومشاق عین، یومشاق حا دیوب ایتوله‌در؛ اگر اوستنده نقطه‌سی بولسه قاتی غین قاتی خا دیوب ایته‌لر. شول سوزلرنی درستلاب اوقوگز!

خالق - عمر - غفران - حبیب - عالم - بالغ - رحیم- غیر - حلیم - عفو - خروج.

§ ۱۱ — شایان بالا

علیم اسملی کشینڭ اوغلی صدری بیك اویناوچان بالا بولغان؛ بیگراکده آطلر یاننده یورو، آنلرغه صوغوب اویناونی سوه ایکان، باصوب طورغان آطنڭ آستندن

چغوب یوروونی هم قویرغندن طوتارغه‌ده قورقماوینی اوزینه بیك زور بر هنر صانی ایکان، ایبداشلری کیلگانده آنلرغه‌ده هر وقت ماقتانا ایکان.

صدری‌نڭ بو اشین آتالری کوروب آچولانسه‌لرده، آط تیبوب اولترور دیوب قورقتسه‌لرده، اول برده آنلرنڭ سوزلرین طڭلامی ایکان.

بروقتنی آطنڭ قویرغندن شولای طارتوب اویناغانده آط آچولانوب تیبوب یبارگان ده صدری‌نڭ بلاگینه تیبوب بلاگی یارلوب کیتکان. آخرنده بیك کوب یاتقاندن صوڭ قولی توزالسه‌ده چولاق بولوب قالغان: آغزینه یتمی طورغان بولوب قالغانلغی ایچون، اول قولی برله آشی‌ده آلمی ایکان.

ئلی یارار باشینه یا ایسه کوکراگینه تیماگان اول وقتده شول اورندوق جانسز بولور ایدی.

فائده:

(٠ — ٥) بونلر هر ایکیسی نول اسمنده‌درلر، شونلر نیندای نومیرنڭ یانینه کیلسه‌لرده آنی اون مرتبه ایتوب کورساته‌لر: مونه (١) لی نومیری آلدینه قویدق (١٠)

اون بولدی. (۲) لی یانینه قویدق (۲۰) یکرمی بولدی، آنڭ ایچون اون مرتبه (۲) یکرمی بولادر. باشقه‌لری‌ده شول روشچه.

۱۰ — ۲۰ — ۳۰ — ٤۰ — ۵۰ — ٦۰ — ۷۰ —
اون یکرمی اوطوز قرق ایللی آلتمش یتمش
۸۰ — ۹۰
سیکسان طوقسان شونلرنی کوچروب یازگز!

وظیفهٔ تحریریه

شونلرنڭ آستینه نیچه‌لی ایدوکین حرف برله یازوب کوچرگز!

۹۵ — ۱۵ — ۲۵ — ٤۵ — ۸ — ۳۵ — ۸۵ —
٦ — ۵۵ — ۷۵ — ٦۵ — ۹ — ۷ — ۸۵ — ۷۵ —

بونلرنڭ آستینه نومیر برله نیچه بولدیقین کورساتوب یازوب بیرگز.

قرق ـ یتمش ـ دورت ـ سیکسان ـ ایللی ـ اوطوز ـ طوقز ـ آلتمش ـ طوقسان ـ اون یدی.

(۱۰) نی اونبر یاصار ایچون نولنی آلوب آنڭ اورنینه (۱) نی یازارغه کیرك بولادر (۱۱) شول روشچه. اون ایکیده نول اورنینه (۲) لی اون اوچده (۳) اون بیشده (۵) لی اون یدیده (۷) لی باشقه‌لری هم شول روشچه تیوشلی نومیرلری قویوب یازیلور.

۱۱ - ۱۲ - ۱۳ - ۱٤ - ۱۵ - ۱٦ - ۱۷ - ۱۸ - ۱۹ - ۲۵ کبی.

§ ۱۲ - خیانت هلاك قیلور

بر کشینك سیفی اسملی اوغلی کاکری قوللی ایدی؛ یعنی کشی کورماگانده قویغان نرسه‌لرگه قزغوب آلوچان ایدی، اشکافدن آلوب شیکر آشاو، کوز آلدنده بولغان سوت، مای، بال کبی نرسه‌لرنی آزماز قابقالاو سیفی‌نك کاکری قوللی ایدوکین کورساته‌در ایدی. سیفی همان شول عادتین طاشلامادی، بارا، بارا اتکاسینك آقچه‌سینه‌ده قول صوزا باشلادی. آتالری، آنالری بونك ایچون نی قدر آچولانسه‌لرده انك قولاغینه‌ده کرمای ایدی. چولانغه کروب، انکاسینك جیوب قویغان، سوت، قایماق، کومچ، بال، یمورقه کبی نرسه‌لرین آشاب اوغرلاب بیك کوب ضرر کیتوره‌در ایدی.

بیچاره اون اوچ یاشنده ایکان بر کوننی عادتی بوینچه چولانغه کرسه نی کورسون! ایدەنده کچکنه‌گنه آپ آق بر کومچ طوره‌در، اوستینه بر آزغنه شیکرلب بال یاغلغان ایکان، سیفی بونی کورووی برله قزغوب، انکای یاڭلش توشروب قالدرغان ایکان دیوب اویلاب آلدی‌ده ایشك آلدینه چغوب بر یرده یاشرنوب آشادی.

مونه بر آزدن صوڭره سیفی‌نك یوراگی آورته باشلی،

اچی یانا باشلی یانووی آرته بارا همان آرته بارادر. ایندی نیشلاسون! انکاسینه کروب کومچ آشاغاندن صوگره‌غنه بو چیرنلڭ باشلانغانین سویلاگان ایدی. انکاسی کیساکدن «آی بالام خراب بولغانسڭ اول آغولی کومچ ایدی کوسی بیك کوب بولغانغه مین آنی قویغان ایدم» دیوب قچقروب یغلی باشلادی. (کم؟) شوندن صوڭ کوبده اوتمادی سیفی ئلی بر یاغی برله، ئلی ایکنچی یاغی برله یاتا یاتا آونارغه هم آقرورغه یابشدی؛ بر نیچه ساعتلر اوتکاچ جانی‌ده چقدی.

§ ۱۳ - تورلی مقاللر

طوغریلق بلادن قوتقارور - خیانت هلاك ایته‌ر - آتا آنا دعاسی دینگز توبندن چغارور - قلم آلتون تلدر - کوبنی کوتوب آزدن قوری قالما - کوب بل آز سویلا - اوغرلاغان بر یازقلی، اوغرلاتقان مڭ یازقلی - قارت آغاچدن دوغا بوگولمیدر - اویون اویماقلی - قای وقتده صوقرلقده یاخشی - اولوم قچقروب کیلماس - یاخشی اشکه ابلیس‌ده قاتناشور - قابق بیك زورده بهاسی اوچسز! - آدم باشی طاش توگل - مالڭ بولسه دوستلرڭ سینی طابارلر - قڭغر اش قرق یلدن صوگره‌ده اونتولماز -

سین کشیگه چوقر قازیسه‌ڭ آنلر سیگا باز قازیرلر - قابچق نڭ ایچنده نرسه بولغانی طشندنده بیلگولی بولادر - تیك طورغان کشیگه بر کم‌ده تیمایدر - کرودن الك چغونی اویلارغه کیرك - بال طاتلی دیوب بارماق تشلرگه یارامی - قول صندروب آیاق یالغاناماس.

بو مقاللرنڭ معنالرین، نیگه دلالت قیلدقلرین مبتدیلره آڭلاتو کوب فائده‌لیدر.

وظیفۀ تحریریه

شول نومیرلرنڭ آستلرینه حرف برله یازوب کوچرگز!

۱۲ - ۱۹ - ۱۱ - ۱٦ - ۱٤ - ۱۸ - ۱٥ - ۱۰ - ۸ - ۱۷ - ۱۲ - ۹ - ٥ - ۱٤ - ٦ - ۱۳ - ۷ - ۲ - ۳ - ۱

(۲٥) ده‌ده (۱۰) ده‌غی کبی نول اورنینه کیرکلی نومرلر قوشلور. (۲۱) یکرمی بر - (۲٤) یکرمی دورت کبی.

۲۱ - ۲۲ - ۲۳ - ۲٤ - ۲٥ - ۲٦ - ۲۷ - ۲۸ - ۲۹ - ۳٥ -

بونلرنی طانوب بترگاچ توبانده‌گی نومیرلرنڭ آستلرینه حرف برله یازگز!

۲۷ - ۲٦ - ۱۲ - ۲۱ - ۲۸ - ۲٤ - ۲۳ - ۲۹ - ۲٥ - ۳٥ - ۱۹ - ۲٥ - ۲۷ - ۱٤.

---

§ ۱٤ - کچکنه‌دن اوك شفقتلی بالا

کامل سبقدن قایتقان وقتده: آرقاسینه قابچق برله اون کوتاروب، قولنده بر چولمه‌ك برله سوت، شونلرنی

بیك آغرلق برله آلوب باروچی فقیر و قارت برکشیگه اوچرادی. کامل بو قارتنڭ بیك آغرلق برله بارغانینی کوروب آنارغه یاردم ایتمکچی بولوب: «بابای! قولڭده‌غی سوتکنی بیر میڭا، ایوڭزگه قدر مین آنی ایلتوشیم، اوزڭ قابچغڭنی کوتاروب باروررسڭ!» دیوب ایتدی. فقیر قارت بو بالانڭ بو قدر طاتلی سوزندن شادلانوب «رحمت اوغلم اوزم‌ده آقرونغه قایتورمن ئلی سبق‌غه باراسڭ بوغای صوڭغه قالورسڭ بالام» دیدی.

کامل اوزینڭ سبقدن قایتوب بارووینی اڭلاتوب بابانڭ قولندن چولمه‌کینی آلوب یورتلرینه قدر ایلتشدی. صوڭره فقیر قارت «ای اوغلم رحمت خدا سیڭا کوب علم هم تل آچقچی بیرسون» دیوب خیر دعا قیلوب قالدی.

سؤاللر: ساعت واتوچیلر کملر بولغانلر؟ نیشلاگانده واتقانلر؟ اول ساعت قایده بولغان؟ آنالرینه نیچك دیوب جواب بیرگانلر؟ انکالری نیشلاگان؟ صدری کم اوغلی بولغان؟ اول نیندای اویننی یاراتا ایکان؟ آخرنده بو اویننن نیندای زیان کورگان؟ کومچ آشاب اولگان بالا کم اول؟ سیفی‌نڭ عادتی نیچك بولغان؟ آنڭ آشاغان کومچی نیندای کومچ

بولغان؟ آنی کم قویغان بولغان؟ نی ایچون؟ سیفی اولگان وقتده نیچه یاشد
بولغان؟ کامل کمگه اوچراغان؟ قارت نرسه آلوب بارا ایکان؟ کامل او
قارتقه نیچك یاردم قیلغان؟ قارت کاملگه نرسه دیگان؟

§ ١٥ — کشی اسملری

ابراهیم - اسماعیل - عارف - حسن - طاهر - عزیز
احمد - شریف - شاکر - حسن - علی - عمر - سعید - حلیم
کامل - شامل - مسعود - محمود - نجیب - صالح - سلیم - خطیب
هادی - محمد - ذاکر - صادق - وفا - احمد - عارف - حمزه
ابوبکر - سلیمان - صابر - یونس - یوسف - یعقوب
اسحاق - لطف الله - عبدالله.

خاتون کشیلرنڭ اسملری

ساجده - فاتحه - عالمه - عابده - لطیفه - عارفه - مریم
خدیجه - فاطمه - عائشه - زینب - عابده - جمالیه - اسماء
مفتوحه - زاهده - حمیده - کافیه - معموره - موجوده - شاکره
ماهره - عفیفه - نعیمه - نسیمه - زیتونه - نائله - نفیسه - کامله
عالیه - فریده - حلیمه - عزیزه.

وظیفهٔ تحریریه

۳۰ - ۳۱ - ۳۲ - ۳۳ - ۳۴ - ۳۵ - ۳۶ - ۳۷ -

شونلرنڭ آستلرینه نومیرلرین قویوب کوچروب یازگز!

۳۸ — ۳۹ — ٤٥ — ٤١ — ٤٢ — ٤۳ — ٤٤ — ٤٥ —
٤٦ — ٤٧ — ٤٨ — ٤٩ — ٥٥

بو نومیرلرنڭ آستینه حرف برله نیچه بولغانی یازیلسون!

اوطوز دورت - قرق یدی - یکرمی طوقز - اوطوز آلتی - قرق ایکی - قرق بیش - اوطوز سیکز - یکرمی اوچ.

٤٨ — ٢٤ — ۳۹ — ٤٦ — ۳۷ — ٤٩ — ۳٥ — ۳۷ —
٤٤ — ۳۳ — ۲۲ — ٤۳ — ٥٥ — ۲۸ — ١٦ — ٤٧ — ۳٤.

---

§ ١٦ — مسجد

مسجد مسلمانلر جیولوب نماز اوقی طورغان الوغ بر بنادر؛ مسلمان بولغان هر بر آدمگه آنده کروب نماز اوقوب چغارغه رخصت بولادر، مسجد هر آولده هر بر شهرده بولادر. قایسی یرلرده ایکیشار، اوچار و بوندن آرتقده بولادر، مسجدنی جماعت اوزلری جیولشوب صالالر قایسی یرلرده مهربانلو بر بر بای اوزلکندنگنه‌ده صالدرادر. مسجد بیك زور بنا بولدیغندن اول بیك اوچسزده توشمایدر؛ آنڭ ایچون مسجدنی بیك یرینه یتکروب کیرك یرینه برده قزغانماینچه اشلاته‌لر.

مسجدنڭ باشی یعنی تور یاغی قبله‌غه طابا صالونادر

قبله یاغندن بر یری آلنغه طابا چقوب قالقوب طوره‌در بونی محراب دیلر. جماعت برلـه اوقوغانده امام افندی محرابکه کروب اوقیدر. مسجدنڭ توبه‌سنده بیوگایوب کیتکان نرسه‌سینی مناره دیلر، مناره‌نڭ ایڭ اوچنده آب اق یالطراب طورا طورغان آی شکلی بولادر.

مسجدده هیچ کم طورمایدر، نماز وقتندن باشقه‌ده اول بوش بولادر. نادان خلق مسجدنی مچت دیوبده ایته‌لر.

وظیفهٔ تحریریه

شول سوزلرده آیروب یازیلغان حرفلرنی بر برسینه قوشوب یازگز!

یاش‌ل‌ق - زمان‌ی‌نی بوش اوزدرو آدم‌ل‌ك توگل‌در - ف‌قی‌رلك عیب توگل یال‌قاولق بی‌ك زور عیب‌در - آل‌تی یاشار یول‌دن قای‌تسه ال‌تم‌ش یاشار کورشه کیل‌سون - یکت کشی گه یت‌مش تورلی هنر آز بولور - اوزی یغل‌غان بالا یغ‌لاماز - آشق‌غان آش‌قه پش‌کان - اول‌گان صغر سوت‌لی بولا ای‌مش - بل‌ماو عیب توگل بلورگه طرش‌ماو بی‌ك زور عیب‌در - قوری قاش‌ق آغز یرتا - عقل یاش‌ده بولماز باش‌ده بولور - یمورقه طاوق‌نی اوگ‌رات‌م‌س.

---

§ ١٧ – بالطا اوغرلاتقان اوطونچی

بر اوطونچی بالطاسین اوغرلاتقاچ پادشاه‌غه زارلانورغه بارغان ایکان. پادشاه بو کشینی صناماقچی بولوب: «بزگه بر اوغرلانغان بالطا کیتورگانلر ایدی شول توگلمی؟» دیوب بر آلتون بالطا چغاروب بیرگان. بو کشی «یوق مینم بالطام بو توگل ایدی» دیوب آلماغان؛ بوندن صوڭ پادشاه بر کموش بالطا چغارغان ایکان اوطونچی آنی ده آلماغان؛ ایڭ صوڭره پادشاه بو اوطونچینڭ اوز بالطاسین بیرگان ایکان اوطونچی بیك شادلانوب موندە مینم بالطام شول ایدی دیوب آلغان. پادشاه بو کشینڭ بو قدر طوغریلقندن شادلانوب کورساتکان بالطالرینی ده بولاك ایتوب بیرگان. باشقه بر اوطونچی پادشاه‌نی آلدامقچی بولوب یوغالماغان بالطاسینی یوغالدی دیوب بارغان ایکان پادشاه بو کشینڭ یالغانلاب یورگانینی سیزوب ارقاسینه صوقدروب اوزینی حبس خانه‌گه یابدرغان.

(حبس خانه = تورمه)

وظیفهٔ تحریریه

قه ـ که ـ غه ـ گه ـ ده

شونلرده هر وقت آخرنده (ه ـ ە) حرفلری یازیلور (ا) یازیلماز.

آطقه آطلاندم - احمدکه بیردم - آرباغه اوطردم بو
دفترگه یازو یازدم - آنده کشی بار - اوتکان اشکه قاو
یاوغان - سعیدکه ایتدم - طوغری سوز طوغانغه‌ده یارامی س
شونلرده نقطه‌لر یرینه تیوشلی حرفلر قویوب یازگز!
مکتب.. بارغان اوقو یازو بلور - بارماغا. نی بلور
ی.ت ک...یگه یتمش تو.لی هنرده آزدر - طو..ی ایتکار
طو..ن..ده یارا.. - اوتکا. اش.. قا. یاو..ن دیلر.

---

§ ۱۸ - اویوندن اویماق چغادر

بر بالا هر وقت قورقنچلی اویونلر اوینیدر ایدی
قارالتی باشلرینه منوب یورو، یوغارتن سیکروب توشو
اوطورتلغان باغاناغه قوچاقلانوب اشقنوب منو کبل
قورقنچلی اویونلر اول بالانك یاراتوب اوینی طورغار
اویونلرندن صانالادر ایدی.

بو بالا بر کوننی عادتی بوینچه قابقا توبه‌سینه منگار
ایکان کیساکدن یغلوب کیتوب آغزی برله قابلانوب
توشکانده آلندن دورت تشی صنغان. اول تشلری اورنینه
هیچ بر تش چقماغان. بیچاره بالا کچکنه‌دن اوك قارتچقلر
کبی تشسز بولغان. درستلاب قرآن‌ده اوقی آلمی طورغان

...دبولوب قالغان. بو بالانی آتاسی آناسی شول قورقنچلی ...اویوننددن نی قدر طیسه‌لرده، اول آنلرنـنگ (کملرننگ؟) ...سوزلرین طڭلامی ایدی (کم؟)

فائده:

(ض) بو حرفنی ایتکانده تل‌ننگ چیتی آزاو تشکه تیسون! بوننگ اسمی (ضاد) در مغضوب ـ غضب ـ حاضر ـ ماضی ـ حضرت ـ مریض ـ فرض ـ رضا کبیلر.

(ظ) بو حرفنی ایتکانده تل‌ننگ اوچی آلنده‌غی ایکی تش آراسینه تیسون! اسمی (ظاء) در ظالم ـ ظریف ـ حافظ ـ مظلوم ـ ظاهر ـ ظفر ـ وظیفه ـ ناظر کبیلر.

شول سوزلرنی کوچروب یازگز!

ارض یر دیگان سوز ـ ظالم دیوب کوچلاوچی کشیگه ایته‌لر ـ حضرت علی رضی الله عنه اولوغ صحابه‌در ـ رمضان آینده روزه طوتو فرضدر ـ ظریف هم حافظ کشی اسملریدر ـ مریض خسته دیگان سوز ـ ظلمت عرب سوزیدر قارانغیلق معناسنده‌در ـ قضاغه راضی بولو کیرکدر.

§ ١٩ — عارف نڭ گوزل جوابی

عارف اسملی کچکنه بر شاکرد مدرسه‌دن قایتقاچ اتکاسی صورار: «اوغلم مدرسه‌ده نیلر اوگراندڭ نرسه‌لر ارتدروب قایتدڭ؟» دیوب.

عارف جوابنده: «اتکای! نیلر آرتدروب قایتدقمنی وقتیله بلدررمن دلی» دیوب ایتور.

بر وقتنی عارف نڭ اتکاسی بیك آچولانوب عارف نی شلته‌لرگه یابشور. عارف برده جواب قایتارمایچه قزاروب اللدینه‌غنه قاراب طورور. اتکاسی اچوودن طوقتاغاچ عارف اتکاسینه قاراب ایتور: «مونه اتی! مین مدرسه‌ده اتالر آچولانغان وقتده جواب قایتارماسقه اوگرانوب قایتدم» دیوب. اتکاسی بونی ایشتکاچ عارف نڭ بیك عقللی بالا بولاچاغینی امید ایتوب بیتندن اوبەر.

وظیفهٔ تحریریه

(نورت‌دین) دیگان سوزده آخرینه (الدین) قوشلوب یازیلورغه تیوش (نورالدین) کبی. آخرنده (تدین) طاوشی ایشتولگان کشی

اسملرنده هر وقت (الدین) یازیلور (۱)

شول اسملرنی کوچروب یازگز!

جمال الدین ـ سعد الدین ـ زین الدین ـ فتح الدین ـ
خیر الدین ـ صدر الدین ـ ناصر الدین ـ علم الدین ـ
علاج الدین ـ سراج الدین ـ منهاج الدین ـ قطب الدین ـ
سیف الدین ـ شمس الدین ـ فرح الدین ـ فخر الدین ـ
مفتاح الدین ـ بلال الدین ـ شهاب الدین ـ جلال الدین ـ
امام الدین ـ شیخ الدین ـ عماد الدین ـ نور الدین ـ
صلاح الدین ـ صاحب الدین ـ بدر الدین.

§ ۲۵ – تورلی مقاللر

یاخشی‌نڭ یاخشیلغی تیار طار یرده، یماننڭ یمانلغی یوغار هر یرده ـ باینڭ اشی فرمان برله، یوقنڭ اشی درمان برله ـ ایسکیسز یاڭا بولماز، یمانسز یاخشی بولماز ـ آل تگارمه‌چ قایدن بارسه آرت تگارمه‌چ شوندن بارور ـ آچقه قازان آصدرمه! طوڭغانغه اوطون یاقدرمه! مالنی طابقان باقسون، اوطوننی چابقان یاقسون ـ اوزی آلمی

(۱) بو قاعده بالالرغه حروف شمسیه‌گه بولغان تعلقی برله اوگراتلماینچه شفاها گنه آڭلاتلسون!

کشیگه بیرمی - کشی کشی برله دوست بولسه‌ده، کسه کشی برله دوست بولمایدر - طوغری سوزلی آدمنی یمان کشیلر دشمن کورورلر - قاز بیروب اوردك آلنماس - بو دنیاده هر کم کتوچی - کوب طڭلا آز سویله! - کوب یوقلاما، کوب آشاما! - کشینڭ تویمه قدری عیبینی کورگانچه اوزڭنڭ دوه قدر عیبڭنی کور! - اورمان آرتنده‌غین کورگانچه بورنڭ آستنده‌غین کور! - کشی‌نی تیکشرمه کشی سینی تیکشرور - مه‌ڭگی طورورمن دیوب کسب ایت ایرته‌گه اوله‌رمن دیوب عبادت قیل!

سؤالر: مسجد نرسه اول؟ آنی کم صالدرادر؟ محراب دیوب قایسی یرین ایته‌لر؟ اول نی ایچون بولا؟ مناره باشنده نرسه بولادر؟ بالطا یوغالتوچیلرنڭ حکایتی نیچك؟ کمنڭ نشلری توشکان؟ نیشلاگانده؟ اول نینده‌ای بالا بولغان صوڭ؟ تشی تشوندن زیانی نرسه بولغان؟ عارف‌نڭ آتاسی نرسه صوراغان؟ عارف نرسه دیگان؟ آنڭ اوگرانوب فایتقانی نرسه بولغان صوڭ؟ قایدن بله‌سز!

§ ۲۱ — علم

آدم بالاسینڭ صاغ سلامت بولووی ایچون، آشاو هم ایچو کیرك بولغان کبی دنیاده هم آخرتده، قدرلی و درجه‌لی بولووی ایچون علم‌ده کیرکدر. علم بلماگان

نرسه‌لرنی بلو دیگان سوز، علمی بولغان کشیگه عالم دیورلر. علمنی آلو هم استاو وقتی یاشلك وقتیدر؛ علم طاراتولا طورغان اوروننده مکتب هم مدرسه‌لردر. مکتب ومدرسه‌لرده علم طاراتوچیلرده خلفه ومعلم‌لردر. علم استاوچی کشینی شاکرد عربچه طالب دیوب ایته‌لر. کشی یاش وقتنده علم استماسه قارتایغاچ آنی استاو هم طابو ممکن توگلدر. شونك ایچوننده عقللی کشیلر: (یاش بالالر طال چبغی کبی، قارت کشیلر بوره‌نه کبی) دیوب ایتکانلر؛ بو سوز بیك طوغری سوزدر، طال چبغندن نرسه‌گنه بوگارگه تلاسه‌ڭده ممکن‌در، اما بوره‌نه‌دن بر نرسه‌ده بوگوب بولمی، شارتلاب صنادر، باری بالطا برله‌گنه اشکه کره‌در. شونك کبك صبی بالالرده قایسی یاقغه طارتولسه‌لر شول یاقغه بورولالر. ایندی بر بالا کچکنه‌دن اوك علم استاو یاغینه بورولسه اول بالا عمرینه شول یولغه کیتوب بیك الوغ عالم بولور، دنیاده‌ده، آخرتده‌ده راحتلی بولور.

اگر بر بالا یالقاولق، طرشماوچیلق یاغینه بیرلسه بو بالا عمرینه شول یولده بولوب نادان، فقیر، بختسز، قدرسز، درجه‌سز بولور، دنیاده هم آخرتده خور بولور.

§ ۲۲ — علملك برله نادانلقنك آیرماسی

عالم کشی دنیاده سلامت وقتنده هر کم قارشنده الوغ درجه‌لی هم قدرلی بولور، آنی هر کم سوه‌ر، سویلاگان سوزلری طلّاب طوروچیلر ایچونده کوب فائده‌لی بولور، هیچ بر وقتده یالغان سوز سویلاماز گناهلی اشلرنی بلوب آنلردن هر وقت صاقلانور، شونك ایچون عالم کشی آخرتده‌ده راحتده بولور.

اما نادانلق شونداین یمان نرسه‌درکه دنیاده آندن ناچار هم اشکه یاراقسز بر نرسه‌ده بولماز، نادان کشی برله حیوان آراسنده آیرما باری سویلاوده‌گنه‌در، آنك ایچون حیوانلر آدم کبی سویلی بلمیلر، شولای بولسه‌ده حیوانلر نادان آدمدن ئلله نیچه الوش آرتق بولالر، چونکه حیوانلرده هیچ بر گناه یوق، آنلر عالم بولمادقلری ایچون خورلقغه‌ده توشمیلر.

نادان کشیلر گناه اشلرنی بلمیلر، کوب وقتده آنلر گناه اشلرنی‌ده یاخشی اش دیوب بلوب اشلیلر، سویلاگان سوزلری کوبیسی یالغان بولادر، هیچ کم قارشنده درجه‌لری یوقدر. عالم کشیلر اوزلری اولگاندن صوگره‌ده اسملری اونوتولمیدر. اما نادان کشیلر سلامت وقتارنده‌وق

اولک حکمنده اولگاندن صوڭ دنیاغه کیلماگان کبی بولوب قالالر.

فائده:

(١) شول نی قدر قالون ایتولسه‌ده دال برله نون آراسینه (دن) نی یوب یازیلماز (دان) کبی. یا ایسه (ه) برله (ده‌ن) دیوب‌ده یازیلماز (عمردن - مدرسه‌دن - بازاردن - قلمدن) کبیلر. دخی (دن) نی قدر قالون ایتولسه‌ده (طان) یا ایسه (تان - ته‌ن) دیوب یازو درست توگل. (سوتدن - قاتقدن - طاشدن کبیلرده سوتته‌ن - قاتقطان طاشطان) دیوب یازو درست توگلدر - اوشنداق (ده) نی قدر قالون ایتولسه‌ده (دا - طا - ته) دیوب یازو کیرک توگل. (مکتبده - لاپاسده - وقتده) کبیلرده (مکتبته - لاپاسطا - وقتدا) دیوب یازو یاگلش در.

§ ٢٣ — جوابقه اوستا بالالر

اورامده یغلاب طورغان بر بالادن بر الوغ آدم نی ایچون یغلیسڭ! دیوب صوراغاچ:

انکای بیرگان بیش تین آقچه‌می یوغالتدم شوڭ ایچون یغلیم دیگان. بو آدم ایندی یغلامه دیوب بش تین آقچه بیرگان ایکان، اول بالا طاغن قچقرو براق یغلارغه یابشقان.

ایندی نی ایچون یغلیسك؟ دیگاچ
ئلیگی بالا: - اگر انکای بیرگان بیش تین آقچه منی ده
یوغالتماغان بولسه‌م حاضر اون تین بولور ایدی شونگ
ایچون یغلیم دیوب جواب بیرگان.

ینه بر بالا هر وقت یوقوسندن صوئغه قالوب طورا ایکان؛ بر کوننی اتکاسی بو بالاغه:
«بر بالا ایرتوك طوروب اتکاسینگ اشینه بارا ایکان، بر یانچق آقچه طابقان» دیوب ایتکان؛ بالا آلای بولغاچ آقچه یوغالتقان کشی بیگراك‌ده ایرته طورغان ایکان دیوب جواب بیرگان.

ینه بر بالا کیبتکه باروب ایکمه‌ك آلور، کوروركه ایکمه‌ك اوزینگ صوراغان قدرندن آزراق. نی ایچون بولای دیوب؛ صوراغاچ کیبتچی ایتور: آز بولسه سیگا فائده، آلوب قایتورغه جینگل بولور، دیوب. بو بالاده آلوب بارغان آقچه‌سینگ یارتیسنیغنه قویوب چغار. کیبتچی بونگ آرتندن چغوب: اوغلم سینگ قالدرغان آقچه‌ك آزراق دیوب قچقرور. بالا: آز بولسه صانارغه جینگل بولور دیوب جواب بیرور.

§ ۲۴ — یالغان سویلاماڭز!

بو دنیاده یالغان سویلاو کبی ناچار اش هیچ بر وقت کورنمیدر. ایکی توبان درجه‌لی هم قدرسز کشی کم دیوب صوراغانده یالغانچی دیوب جواب بیرلسه یاڭلش توگلدر. بر کشیگه یالغانچی دیوب ایتسه‌ڭ شول قدر خورلانه‌درکه اول سیڭا عمرگه دشمن بولادر. یالغانلاب ایتولگان سوزنڭ هیچ بر وقتده یالغان ایدوکی بلنمی قالماز، شکسز اول آدمگه بیك زور خورلق هم قدرسزلك کیتورور.

بر کشینڭ بر یالغان سوزی سیزلسه میڭ درست سوزینه‌ده اوشانماز بولالر. هر کم اول یالغانچیدن قاچار. اول کشینڭ سوزی بولسه اوشانماڭز دیوب باشقه‌لرنی ده آندن قاچوروغه طرشالر.

اما طوغری سوزلی کشینڭ سوزی هر کم قارشنده قدرلی، اوزی الوغ درجه‌لی بولور. اول بولسه هیچ بر وقت یالغان سویلاماز دیوب بتون آدملر اول طوغری سوزلی کشینی یاخشی کشی دیوب ماقتاب یوروولر، صوراغان نرسه‌سینی اول کشیگه هیچ بر قورقوسز بیررلر.

زیره‌ك بالالر شول درسدن ایندی یالغان

سو یلاونك نیندای یمان بر اش ایدوکینی آڭلاب شول نچار اشدن بیك نق صاقلانورلر.

وظیفهٔ تحریریه

قایسی سوزلرده (و) حرفی اورنینه (غ) حرفی یازیلادر.

طاغ - صاغ - آغز - آغر کبیلرده. طاو - صاو - اوز - اور دیوب اوقولادر.

طاش بیك آغر بولادر - آچق آغز بوش قالماز - حمد اولسون صاغ سلامت طورابز - طاغ باشنده طاش بار - قوری قاشق آغز یرطا - آغر نرسه‌نی کوتاروگه کوچ کیرك.

---

§ ۲۵ — تورلی نرسه‌لر اسملری

قلم - قاره صاوتی - کاراندا‌ش - قایچی - په‌کی - لامپا - شمع - شربی - قازان - بالطا - پچقی - کوزلك - کوزگی - ساعت - صاندق - آچقچ - یوزاق - اینه - ایگاو - دفتر - اولچاو - آرشین - سبرکی - پاتنوس - چین آیاق - صماوار - چاینك - تاریلکه - آش یاولق - سه‌نه‌ك - کوراك - طرما - صابان - صوقا - آربا - دوغا - قامط - جوگان - چیرقی - قاپچق - سولگی - توشه‌ك - یاصدق - یورغان - جایمه -

یومالا - شوتکی - مندر - ملطق - ماشینا - تیگرمان - چوکیچ - پچاق - اوستال - اوطرغیچ - باصقیچ - طارتما - طاقتا - گریفل - طاش - طابا - طاباغاچ - تەرتە - کیساو آغاچ - قصقیچ - آرقان - زونتیك - طایاق - اشچوط.

بونلرنڭ نرسەگە اسم بولوقلرینی تمام آڭلاتوب سؤال جواب طریقنچە اوزدرو کوب فائدەلیدر.

وظیفۂ تحریریە

شول یاڭلش یازیلغان عبارەلرنی درستلاب کوچروب یازڭز!

قوشلوب یازیلورغە تیوشلی حرفلر قوشلوب یازیلسونلر!

تل قل چدان اوتکنراك در - مکتبتە درس اوقیلار - ایر کشی ایکمەکنی طاشدن چغارور - آربا لاپاسطا طورادر - طاشطان آور نرسە یوقدر - قوری وقتتە قالوشتەن کاوش یاخشی در - قاتق سوتتەن بولادر - قاتقطان سوزمە بولادر - هر کشینڭ آوزندە اوطز ایکی تشی بار - صاو سلامت قایتوب کیلەمز - کی بت تان طوقز قلم آلدم - طش طا قار یاوغان - طاوغا قاراب طاو بولما - ایشکتن کردی تورگا اوزدی - اشدن قایتدم مچتکە باردم.

§ ۲٦ — بر بالادن اتکاسینه هم انکاسینه خط

عزتلو وحرمتلو اتکایم برله انکایم!

خیر فاتحه‌لرگزنی امید ایتوب کوب یللر صاغ وسلامت بولووگزنی الله تعالی دن صورامقده من. اوزم الحمدلله صاغ وسلامت سبقلریمه بیك طرشامن خلفه‌لربز هم سلامتلر، اوزاقلامایـنچه امتحانبز بولادر. اتکایم انکایم بزنك ایچون هر وقت خیر دعاده بولووگزنی اوتنه‌من.

اوزگزنك یبارگان خطیگزنی شول کونلرده آلوب الحمدلله اوزم اوقوب نرسه یازیلغانین آڭلادم. حاضر اینده‌ی اوزم‌ده بیك یاخشی یازاباشلادم، مونه شول خطنی اوز قولم برله یازدم، بونی کورگاچ سزده شادلانورسز!

مارت ۳ نده — اوغلگز علی.

وظیفهٔ تحریریه

بر نرسه بردن آرتق بولغانده آخرینه (لر یا یسه لار) قوشلوب ایتوله‌در:

قلم - قلملر - آط - آطلار - کتاب - کتابلر - آقچه - آقچه‌لار - ساعت - ساعتلر کبی - آخرنك (لر = لار) بولماسه (مفرد) اگر (لر = لار) بولسه (جمع) دیوب ایته‌لر شول سوزلرنك جمع‌لرینی مفرد ایتوب مفردلرینی جمع ایتوب یازگز!

اورمان‌ده آغاچ بیك کوب - قلم‌لر اویده قالغان - شریکمنی کوردم - کتاب آلدم - اتکای کتاب‌لر آلوب کیتدی - قلم‌نڭ اوچی صنغان - دفترلرمنی آلوب کیلدم.

§ ۲۷ - تیك طورمی طورغان بالا

بر بالا هیچ بر وقتده تیك طورمی ایکان ئلی آنده باروب یابشسونمی؟ ئلی بر نرسه‌نی آلوب بوزوب طاشلاسونمی؟ بو بالادن آتا آناسی‌ده آبدراغانلار ایکان. زیرا اول بالا آتا آناسی قویغان نرسه‌نی هیچ بر وقت اورننده طوتمی، آلوب یه بوزوب، یا ایسه قایا یتدی شونده طاشلاب قالدرا ایکان. بر وقتنی اتکاسینڭ چویگه الوب قویغان ملطغن نیچکده بولسه آلوب ماتاشا ایکان اول ملطق قورلغان بولدیقندن یاڭلش چاغلوب کیتکانده آطلوب بو بالانڭ آیاغینه تیگان. آیاغینڭ باشینه‌غنه تیدکندن اولترلك درجه‌ده بولماسه‌ده بیچاره بالا عمرینه آقصاق بولوب قالغان.

وظیفهٔ تحریریه

کوب اسملرنڭ باشنده یا ایسه آخرنده (محمد) دیگان سوز بولادر:

محمدکریم - محمد فاتح - محمد صادق - محمد ظریف -

محمد ولی - محمد صابر - محمد علی - محمد صفا - محمد شاکر - محمد شریف - محمد سلیم - محمد کامل - محمد عارف - محمد وفا - نور محمد - دین محمد - شمس محمد - تاج محمد - ولی محمد - المحمد کبیلر. قایسی اسملرنگ باشنده یا آخرنده (احمد) دیگان سوز بولادر:

احمد ولی - احمد عارف - احمد کریم - احمد شاکر - احمد شریف - ولی احمد - علی احمد - احمد زکی کبیلردر. بو اسملر کوچرلوب یازیلسونلر!

---

§ ۲۸ — کشی نرسه‌سینه قزقماگز اوزگزنیکندن قوری قالورسز!

عزیز بالالر! هیچ بر وقتده کشیده بولغان نرسه‌نی آرتق کوروب کونلاشماگز، بلکه آنگ ایچون شادلانگز، زیرا کشی مالینه کوز طوتو هم قزغو، آنگ قولندن اول مالنگ، یا ایسه درجه‌نگ کیتوون تلاو بیک الوغ گناه هم احمق لقدر. اوزینگ بختسز بولووینه سببدر. آندی کشیلر مونه شول حکایه‌ده یازیلا طورغان اتکه اوخشایدر:

بر ات آغزینه سویاك قابوب کوپردن اوتوب بارغانده صوده اوزینگ شاوله‌سینی کوروب آنگ آغزنده‌گی سویاکگه قزغور، تیزگنه اوز سویاکینی کوپر اوستینه

ئو يارده صوغه سیکروب توشار، نی کورسون صوده ایکنچی ات یوق تیك اوزین اوزیگنه چلاتور؛ بوندن صوك ئیزوك یوزوب چغوب کوپرده‌گی سویاکنی آلورغه منگان ایکان؛ اول آراده ایکنچی بر ات کیلوب آلوب کیتوب اولگرگان، بیچاره ات شولای ایتوب اوز سویاکندن‌ده قوری قالغان، صوده‌غی اتنی‌ده طابا آلماغان.

وظيفهٔ تحريريه

٥١ — ٥٢ — ٥٣ — ٥٤ — ٥٥ —

ایللی بر — ایللی ایکی — ایللی اوچ — ایللی دورت — ایللی بیش

٥٦ — ٥٧ — ٥٨ — ٥٩

ایللی آلتی — ایللی یدی — ایللی سیکز — ایللی طوقز

٦١ — ٦٢ — ٦٣ — ٦٤ — ٦٥ — ٦٦ — ٦٧ — ٦٨ —
٢٩ — ٧٠ — ٧١ — ٧٢ — ٧٣ — ٧٤ — ٧٥ — ٧٦ —
٧٧ — ٧٨ — ٧٩ — ٨٠ — ٨١ — ٨٢ — ٨٣ — ٨٤ —
٨٥ — ٨٦ — ٨٧ — ٨٨ — ٨٩ — ٩٠ — ٩١ — ٩٢ —
٩٣ — ٩٤ — ٩٥ — ٩٦ — ٩٧ — ٩٨ — ٩٩ — ٤٧ —
٦٩ — ٩٦ — ٧٣ — ٥٩ — ٨٣ — ٧٤ — ٨٢ — ٢٨ —
٦٩ — ٩٣ — ٤٩ — ٣٦ — ٧٥ — ٥٧ — ٩٤ — ٨٨ —
٧٨ — ٨٧ — ٦٣ — ٣٤.

شول نومبرلرنڭ آستلرینه حرف برله نیچه‌نی کورساتکانلرینی یازگز!

§ ٢٩ - تورلی مقاللر

بر شربی‌دن یوزار چقار - یاخشیلق کوزگه کورنماز یمانلق کوموب قویولماز - اولم باینی‌ده یارلینی‌ده صایلامی - طچقانغه اولم ماچی‌غه کولکی - کوزگی اوز توسگنی کورساتور - آغزم چالش دیوب کوزگینی واتار حال یوق - ات اورور بوری یورور - ایاچی‌گه اولم یوق - ایرته‌گینی ایشاك قایغرتقان دیوب ایشاك بولوب قالمائز - احمق‌نك قایغوسی یوق - کوب یاشاغان کوب بلماز - کوب یورگان کوب بلور، کوب اوقوغان ایکیسندن‌ده اوزدرور - عقل‌نی آقچه برله آلوب بولمی - عقل یاشده بولمی باشده بولا - دنیا آخرت ایچون آشلق آنباریدر - کشینك کم ایدوکی یولداشندن بلنور - آق برله قارا آراسنده بیك کوب آیرما بولغان کبی عالم برله نادان آراسنده‌ده بیك کوب آیرما باردر - نادان بولوب عمر اوزدرغانچی اولمك ایزگیدر - طوغری سوز آغر کیلسه‌ده آچولانمه!

وظیفهٔ تحریریه

قایسی کشی اسملری ایکی سوزدن جیولغان بولادر بونداغی اسملرده ایکی سوز آراسینه (ا) بازیلوب قوشلوب اوقولور:

عبدالکریم - عبدالولی - فیض العیان - زین البشر -
عبدالقادر - نور العطا - عبدالغفور - عبدالخالق -
عبدالواحد - عبدالباری - نور العیان - خیر البشر -
عبدالاحد - عبدالملک - عبدالهادی - عبدالحق - عبدالغنی -
عبدالحی - عبدالحمید - عبدالعزیز - فتح القادر.
شول اسملرنی کوچرماینچه یازارغه اوگرانوب قویگز!

§ ٣٥ - زیراکلك

بر بالاغه اتکاسی، انکاسی اوگراتکانلر «مجلسده آشاب اوطورغانده اوزگا بیرلگاندن آرتغینی صوراما» دیوب. بر کوننی آشاغانده نیچك بولسه‌ده بو بالاغه ایت بیرماینچه قالدرغانلر، صورار ایدی آتا آناسینك سوزلرین طوتماغان بولوودن قورقادر، شوندن صوك بو زیراك بالا انکاسندن طوز صورار، انکاسی اوغلم طوز نرسه‌گه دیگاچ میگاده ایت بیرسه‌گز طوزلاب آشامقچی بولامن دیوب جواب بیرگان ایکان، آتا آناسی بوگارغه ایت بیرلمی قالغانینی سیزوب بالانك شوندای اوستالق برله صوراوندن کولوشورلر.

ینه

مجلسده بر بالانی اویاتقه قالدرمق بولوب هر قایوسی

اشالغان جیمش تشلرینی شول بالانك آلدینه قویارلر، صوڭره بالاغه ایتورلر: «اوزك کچکنه‌گنه، شول قدر جیمش آشاغانسك آلدك طولی جیمش تشی اوبرسك آخری!» دیوب. بو بالا آنلرغه بولای دیوب جواب بیرور: «یوق مین اول قدر اوبر توگل، سز بیك اوبرسز آخری زیرا سز جیمشنك اوزینیگنه توگل تشینی‌ده قالدرماغانسز، آشاب بترگانسز، آلدیگزده بر نرسه‌ده یوق» دیوب؛ بو بالانك بو قدر زیرالکلکین آڭلاب بارچه‌سی تحسین آفرین دیوشکانلر.

فائده:

قایسی سوزلرده (ی) حرفی اورنینه (ه) یازیلادر (بلکه کبی (بلکی) دیوب اوقولادر یاکه = یاکی. بلکه = بلکی. چونکه = چونکی. بلدیکه = بلدیکی. کوردیکه = کوردیکی. شویله‌که = شویله‌کی. جواب بیردیکه = جواب بیردیکی. دیمك‌که = دیمك‌کی. معلوم بولسون‌که = معلوم بولسون‌که کبیلرده.

---

§ ۳۱ — کچکنه‌گنه خیانت‌ده او یاتقه قالدرور

کریم آبزی بازاردن خرما جیمشی آلوب قایتوب

اوستال اوستینه قویغان ایکان، بونڭ حسن اسملی کچکنه
اوغلی کوروب بیك قزغوب اتکاسندن صوراماینچه‌غنه
آلوب ایکیسین آشاغان. مونه آش وقتنده کریم آبزی
جیمشلرنی آلوب بالالرینه بولوب بیرمکچی بولغان
ایکان، ایکیسی کیم چقغان. صوڭره جیمشنی کم آشاغانین
بلور ایچون شول روشچه سوزگه کرشکان:
بالالر سزنڭ آراڭزدن بریڭز جیمشنی کیموتکان ایکان!
قایسیڭز تیدی ایتڭز، جیمش قزغانچ توگل، جیمشنی
آشاغان کشی بیك قزغانچ، چونکه جیمشنڭ ایچنده بر
تش بار شونی بر بالا آشاسه حاضر اوله‌در، بلکه سزدن‌ده
برریڭز یاڭلش آشاغاندر، الله صاقلاسون اولوب نیتوب
کیتماسون شونڭ ایچون ایته‌من دیور.

بو سوزنی ایشتکاچ حسن بیك قزاروب: مین جیمشنی
آشاغان ایدم‌ده تشلرن کسه‌مه صالدم دیوب کسه‌سندن
ایکی تش چغاروب بیرور، شوندن صوڭ بارچه‌سی
کولشورلر.

وظیفهٔ تحریریه

کاف حرفی اوچ تورلی‌در: برسی کاف عربی (کتاب

مکتب - کیرته - سیکر - شیکر - په‌کی - کون - کلمه - کاغد - کریم) سوزلرنده‌گی کافلر کبی (ک) صورتنده یازیلور. ایکنچی‌سی کاف فارسی (گل - گناه - اوگز - بیرگان - اولگان - سوزگه - گرای - تگوچی - بلگوچی - اوگوت) سوزلرنده‌گی کافلر کبی (گ) صورتنده اوستینه بر صزوب یازیلور. اوچنچی‌سی صاغر کاف (سنڭ - کوڭل - شونڭ - آنلرنڭ - بونلرنڭ) سوزلرنده‌گی کافلر کبی (ڭ - ڭ) صورتلرنده اوستینه اوچ نقطه، یا ایسه بر نقطه قویوب یازیلور.

---

§ ۳۲ — عقلسزلق

بر کشی آیو تیریسی آلمقچی بولوب ازلاب یورگانده ایکی کشیگه اوچراب تلاگان نرسه‌سینی صوراغاچ تیگی ایکی کشی طوتلماغان آیونڭ تیریسینی (۱۵) صومغه بو کشیگه کیتوروب بیرمکچی بولوب کیلشورلر.

شوندن صوڭ بونلر اورمانغه آیو طوتارغه کیتارلر، اورمانغه کرگاچ ده بونلرغه بر آیو اوچراغان ایکان بونلر بیك قورقوب برسی تیزگنه آغاچ باشینه منوب کیته، ایکنچیسی «اولگان بولوب یاتقان کشیگه آیو تیمی ایمش» دیگان سوزگه قاراب قابلانوب یرگه یاتور.

چنلابده آیو بوکشی یانینه کیلوب ایسناب هم آیاغی برله تورتکالاب قولاق تیره‌لرین یالاشدرغالاب قارارده گیری کیتار.

صوگره آغاچ باشنده‌غی ایبداشی توشوب بونک یانینه کیلوب «آیو نرسه سویلادی» دیوب صورار. «نرسه سویله‌سون! بوندن بولای طوتلماغان آیونک تیریسین صاتوب عقلسزلانوب یورماگز!» دیوب اوگوتلادی دیوب جواب بیرور. (کم؟)

آیو زور اورمانلرده بولا طورغان بیك کوچلی یرتقچ بر حیوان‌در.

وظیفهٔ تحریریه

۱۰ دانه کشی اسملری یازگز!

۵ دانه شهر اسملرینی یازگز!

یورت قوراللرینک اسملرینی یازگز!

آغاچلرنک اسملرینی یازگز!

حیوانلرنک اسملرینی یازگز!

§ ۳۳ — بر شاکرد ایته‌در:

مکتبده یاخشی کورکام بالالر بولغان کبی آره صره یمان اشاکی بالالرده بولادر.

کشیلک قورصاغینه یاروب صالوب بولمی آخری. مونه بزنلک مکتبده تیمرخان اسملی بر بالا بر کوننیده صوغشماینچه قالغانی یوق، خلفه اول بالانی یاخشی سوزلر برله اوگوتلابده قاری، قایسی وقتده بیك آچولانوب اوینه ییبرماینچه مکتبده باصدروب آلوبده قالادر. یوق همان اشکه کیلمی سبقین بلمی صوغشودن، کشی الکلاودن بوشامی، سبقدن قالسه تورلی تورلی حیله‌لر تابوب یالغانلارغه یابوشادر. نیچه یلدن بیرلی اوقوسه‌ده درستلاب یازا بلمی هم اوقی آلمی، همان شایاروده، کشی رنجتوده‌در، یوقسه ایندی آنلک شریکلری بو کونده مکتبنلک ایلک زور شاکردلری بولوب یوریلر، هر وقت بزنلک سبقلرنی‌ده اوگراته‌لر، بو بیچاره کشی سبقلرینی اوگراتو توگل اوز سبقینی‌ده بلمیدر. الله صاقلاسون شول تیمرخان کبی بولودن نینداى ترتیبلی مکتبده اوقوبده اشکه کرماگاچ اول بالادن کوبمی ایزگی‌لك کورلسون!

---

§ ٣٤ — صبر

هر اشده و هر طوغریده صبرلی چداملی بولورغه

تیوشدر. چونکه صبرسزلق کبی آدمگه ضررلی هیچ بر اش یوقدر، صبرسزلق برله قیلونغان اش خیرسز بولوب اول اش اوکنچکه توشورمایچه قالدرمیدر، صبرسز آدم بر آزغنه ضرر کورسه‌ده آرتق قایغوروب اوزین اوزی بتره‌در، یا ایسه آنداى آدمگه ایکنچی بر بر کشی ضرر یتکورسه، یا بر بر سوز ایتسه آنارغه بیك خورلانوب ئلله نینداى زور طاوشلر دشمنلق‌لر قیله باشلیدر آخرنده اوزی‌ده اوکنچکه توشه‌در.

اما بر کشی شونداى طوغریلرده چداب قالا طورغان بولسه اول آدم هیچ کم برله قچقرشمیدر، هیچ بر دشمنی بولمیدر، هر کم آنڭ برله دوست بولادر هم اول آدمنی الله تعالی‌ده سوه‌در.

ایمدى ای عزیز بالالر! سزده هر طوغری‌ده صبرلی چداملی بولڭز! ایبداشلرڭزنڭ بررسندن اوڭغایسزلق کورسه‌ڭزده آڭا دشمنلق قیلوب اوچ قایتارورغه یورماڭز! صوڭندن اوکنچکه توشارسز!

سؤاللر: نیك طورمی طورغان بالاغه نینداى ضرر بولغان؟ نیشلاگانده؟ بر بالانی آنالری نرسه دیوب اوگوتلاگانلر؟ اول بالا نیشلاگان صوڭ؟ ایکنچی بر بالانی نیچك اویانقه قالدرمقچی بولغانلر؟ اول بالا نرسه

دیوب جواب بیرگان؟ حسن کم اوغلی بولغان؟ بو کتابده اول نی ایچون یاز یلغان؟ آتالری نرسه دیوب ایتکانلر؟ ایکی کشی اورمانغه باروب نیشلاگانلر؟

§ ۳۵ — آیو حکایه‌سی

بر آیو اوزینڭ بالاسینڭ بیك یمسز بولغانینه بیك قایغرا هم اچی پوشا ایمش، شول اوڭغایسزلقغه نیچك بولسه‌ده برچارا طابارغه کیراك دیوب قایغروب یورگانده برعقللی دوه‌گه اوچراغانده شول روشچه سویلاگان: «دوه دوست! مینم بر بالام بار بیگراك یمسز نیچك ایتوب مین آنی بالا ایتوب اوستریم ئلله یوقسه اولتروب طاشلیم میکان نی کیڭاش بیره‌سڭ؟» دوه آیونڭ سؤالینه: «انم آیو! چو ئلی بر آزغنه صبر ایت! آلای اوز بالاڭنی اوزڭ دشمن کوروب اولتورورگه یورمه! مونه قایتده بیك یاخشیلاب یالا، تربیه‌له آندن صوڭ ماطور بولور» دیوب جواب بیرگان. آیو شول دوه عقلی برله قایتوب بالاسین یالارغه باشلاغان ایکان بر آز وقت اوتکاچ ده بالاسینڭ ماطورلانغانینی کوروب بیك شادلانور هم یاخشی عقل اوگراتکان ایچون دوه‌گه‌ده بیك کوب رحمت اوقور. ئلده صبرسزلانوب بالامنی اولتروب طاشلامادم دیوب قات سوینور.

وظیفهٔ تحریریه

شول نومیرلرنی کوچروب آستلرینه حرف برله یازوب بیرگز!

٢٩ — ٧٤ — ٥٧ — ٤٩ — ٨٤ — ٢٧ — ٤٤ — ١٩ —
٨٩ — ٥٣ — ٥٩ — ٩٣ — ٨٦ — ٤٧ — ٧٥ — ٩٤ —
٤٨ — ٧٢ — ٩٩ — ٩١ — ٥٢ — ٩٨ — ٣٠ — ٩٥ —
٣٩ — ١٧ — ٢٩ — ١١ — ٣٨ — ٢٥ — ٤١ — ٧٠.

§ ٣٦ — اوزگنی آلدگده ماقتاغان کشیگه اوشانمه!

قارغه برله تولکی حکایه‌سی

ایرته برله بر تولکی، چقدی آزق طابارغه،
آزق طابمای قایتقانده، کوزی توشدی قارغاغه.
کوردی آغاچ باشنده، اوطوره‌در بر قارغا،
ایت کیساگی اوغرلاب، آلوب کیلگان آشارغه.
تولکی کوردی قارغانی، آلدارغه تلی آنی،
آغزندن ایتنی آلورغه، ازلیدر اول حیله‌نی.
سینڭ ایکی قناتڭ! بیگراك کورکام طوره،
سینڭ گوزل طاوشڭدن، بلبل‌لر حیران قالا.
پادشاه‌لریمی سین! بو یرده‌گی قوشلرڭ؟
بلبل صایراوندن‌ده، ماطوردر طاوشلرڭ!

عاشق بولدم مین سینڭا، بو یله گوزل بویڭا،
طاوشڭنی ایشتمك، درتی توشدی اویومه.
سین بیلك ماطور کورنه‌سڭ، یوقسه بلبل نسلندن!
بر صایراب بیارسانه! خوشلانایم طاوشڭدن.
غرورلانوب اول قارغا، غاق غاق دیوب قچقردی،
شول وقتده ایت کیساگی، آغزندن اچقندی.
بیچاره احمق قارغا، شول ماقتاوغه آلداندی،
غرورلانوب قچقروب، ایتندن قوری قالدی.
اول ایتنی تولکی آلدی، قارغا بیلك حیران قالدی،
کولوب دیدی ای احمق، ایندی سیڭا نی بولدی؟
ایشتمادڭمی احمق! اسمدر مینم تولکی،
ماقتاغانغه آلدانوب، ایندی سین بولدڭ کولکی.
بو سوزلری ایشتکاچ، قارغانڭ عقلی بتدی،
راحتلانوب ایتنی اشاب، تولکی یولینه کیتدی.

وظیفهٔ تحریریه

اون بش دانه کشی اسملری یازڭز! مقاللر یازڭز!

§ ۳۷ — بر شاکردنڭ دوستینه یازغان خطی

عزیز دوستم احمد عارف افندی!

کوب یللر صاغ و سلامت بولسه‌گز ایدی!

یازغان خطگز بزگه یتشدی اوقوب شاد بولدم. خطگزنی الغاچ‌ده جواب یازمقچی بولغان ایدم، لکن بر آز اوزمه اوروکیلوب ایکی هفته قدر کیفسزله‌نوبراك طوردم. سبقدن قالورلق اوق آغر بولمادی. حاضر ایندی الله‌غه شکر تمام سلامتلنوب یتدم بو کون درسلرمه طرشمقده‌من شریکلربز: ابراهیم، طاهر، صابر، حسن، عارف، اسماعیل، اسحاق، هم فاتح افندیلردر. ایکنچی صنف‌ده اوقیبز آپریل ۲۵ نده امتحانبز بولادر، دعاده بولوگزنی اوتنه‌من.

امتحان قیلوناچق درسلربز اوزگزگه‌ده معلوم. چونکه بوندن الکده‌گی خطمده بو یل ایکنچی صنف شاکردلری قایسی کتابلرنی اوقوغانلقلرینی یازغان ایدم.

خوش افندم صاغ سلامت بول!

دوستگز عبدالرحمن.

وظیفهٔ تحریریه

قالون سوزلرده (دق) نچکه سوزلرده (دك) یازیلادر.

اوقودق - کوردك - بلدك - طاشلادق - صاتدق - کیتوردك - اوینامادق کبیلردر.

شول جمله‌لرده نقطه‌لر اورنینه تیوشلی حرفلرنی قویوب یازگز!

بز مدرسه‌ده.. سبق اوقود. - بز خلفه‌گه بازاردن کتابلر کیترد. - سبق.. قایتدق - آ.. آنده یازوب اوطورالر - شریکلر بزگه آشارغه کیل...لر - بز جیناو آ...دق.

§۳۸ - گوزل جواب

کونلرده بر کون بر اوتکون کشی بر باینڭ خانه‌سینه کروب میڭا تیوشلی آقچه‌نی بیرگز دیور. بای بوندن: افندم بزدن سزگه نرسه ایچون آقچه تیوش؟ دیوب صورار. بو کشی جوابنده: نرسه ایچون بولسون بز ایکیبزده آدم علیه السلام بالاسی توگلمی؟ ایکیبز بر طوغان بیت! مینم سینده حقم بار دیور.

بای: «آلای بولسه مه!» دیوب بر صوم آقچه چقاروب بیرگاچ، یوق میڭا بولای غنه تیمی سینڭ مالڭ بیك کوب بیت دیوب طاغن صورار.

بای جوابنده: افندم مینم مالم کوب بولسه سینڭ کبك طوغانلرمده بیك کوب شول، اگر بارینده‌ده تیگزله‌ب بیره باشلاسه‌م کشی باشینه برتین‌ده تیماس یاخشی وقتده

پیرگان قدرینه قناعت قیلوب چق دیور. بو کشی بو باینگ اوزندن‌ده اوتکن ایدوکینی سیزوب اویاتقه قالوب بر صوم‌نی آلوب چغوب کیتار.

ایکنچی براو یولده بارغانده بر قیو یانینه جال ایتارگه اوطورور، آرتینه ایلانوب قاراسه بر اوغری کیلدیکینی کوروب قورقوندن یغلارغه یابشور. اوغری کیلوب نی ایچون یغلایسنگ؟ دیوب صوراغاچ: «نی ایچون یغلامیم مونه حاضر شول قیوغه یانچق برله آقچام توشدی» دیوب جواب بیرور. اوغری بو سوزنی ایشتوی برله تیزوک قیوغه توشار بو کشی‌ده اول توشکاچ نرسه‌لرینی آلوب یولینه کیتار. تیگی اوغری قیو توبنده قالور.

وظیفهٔ تحریریه

ماطور....، قایناغان.....، آق.... گه.... یازدم، ....دن قلم..... قایتدم، یاشل...... زنگار.....، الله ت.... بزلرگه.... کوز....، طوتارغه.... بیردی، ..... آیاق....، بو دنیا.... یوقدن....... بر و بار اولغان.......در، طرشوب.......زغان کشینگ ...... ماطور.....لادر، آندای....غه خلفه رحمت....

معلم افندی نقطه‌لر یرینه مناسب سوزلر طابوب اینوب یازدرور.

§ ٣٩ - گوزل مقاللر

یالقونلی اوطده یانو یمان آتده قالودن آرتق‌در - صاتوب آلما قل، صاتوب آل عقل! تلی طاتلی‌نك دوستی كوب بولور - بر احمق دوستك بولغانچه اون عقللی دشمنك بولسون - طابقان سوینگان، طانیغان آلغان - ایزگولك یرده یاتماز - آدم بالاسی بر دوستسز بر دشمنسز بولماس - آتا آنا غیرتلی بولسه بالاعبرتلی بولور - حسابلامای سویلاشسه‌ك آورمای اوله‌رسك - طرشو بنده‌دن بیرو الله‌دن - حسابلی كون تیز اوزا - طوغری سوز بر بولسه‌ده هر كمگه یتار - بالق چیرتكانده آغزنی آچوب طورما - احمق‌نی عقلغه كیتورو اولوكنی ترگزو برله برد‌ر - دوستنك دوستلغی قارانغی كونده بلنور - آطولغان اوق كیری قایتماز، ایتولگان سوز كیری كیلماز - یاش وقتده بلنگان نرسه طاشقه یازیلغان یازو كبی عمرگه طورور، اما قارتایغاچ بلنگان نرسه قومغه صزلغان یازو كبی‌در - دشمننك كولگانینه اوشانمه، یغلاغانینه قووانمه - یالغان سوز برله دنیانی اوتارسك، اما كیری ایلانوب قایتا آلمازسك - فائده‌سز سوزنی كوب ایتمه، فائده‌لی سوزنی ایشتودن قایتما - علم‌سز عمل، طوزسز آش كبیدر - علم

او ، یازو باو - کوزگنی اوز عیبگدن آلما، کشی عیبینه برده صالما - ایتور سوزنی ایت، ایتماس سوزدن قایت!- ارش طورا صالام‌ده، آقچه بولا صارانده - کوڭل نی ثلامی، یازق یبارمی - ایکی قاربوز بر قولتقغه صیمی - طیولمه یاخشی اشنی کوزه‌تودن، یمان اشنی توزه‌تودن - نادانلقنی ساچسه‌ڭ طرمالامایندده آراسینه چوب چقماس - اگر براوگه اینه قاغونی ثلاسه‌ڭ اوزڭا قاداق قاغوب قارا - کشی برله کشی آراسی یر برله کوك آراسی کبیدر - اوزگدن الوغلارغه قاراب فکر ایت، کچکلرگه قاراب شکر ایت.

معلم افندی! بو کبی مقاللرنڭ برسینه برسینه نیچه تورلی مثاللر کیتوروب کورساتوب معنی‌لرینی آڭلاتو مبتدیلرنڭ ذهنی آچلوغه خلقلری کورکاملانوگه کوب یاردمی بارلغی بالتجربه معلومدر.

§ — ٤٥

بر الوغ کشی ایته‌در: بر کوننی قرده باردقمده یولده بر کیپکان یاپراق کوردم، قولیمه آلوب قاراسه‌م بو یاپراق بیك خوش ایسلی طویولدی شوندای قوری یاپراق بولا طوروب بو قدر خوش ایسلی، یوقسه بو بیك قدرلی گلنڭ یاپراغی میکان دیوب اویلاب طوردیقمده یاپراق میڭا: خیر افندم! مین گل یاپراغی توگلمن باغچه‌ده بیك گوزل

گل یانندہ اوسدم، شونك ایسی میڭادہ یوقدی، یوقسه اوزم جیمشسز بر اغاجنڭ یاپراغی من دیوب ایتدی.

بر خلفه اورامدہ یوردکندہ محمود اسملی بر شاکردینڭ یمان هم ادبسز بر اورام بالاسی برله شایاروب یوردیکین کوردی. محمود خلفهسینڭ قارشوسینه کیلگاچدہ بیك اویالدی هم قزاردی خلفهسیدہ بوڭا بویله دیدی:

عزیز شاکردم محمود! مونه کوردڭ سین بر یمان بالا ایله میڭا قارشی کلدیکڭدن نی قدر اویاتقه قالدڭ حاضر نیچك قزاروب طوراسڭ! یمان یولداش برله یورو هر وقت شولای اویاتلی ایتهدر. ایندی بوندن توبان آندای یولداشلر برله یورودن صاقلان دیوب اوگوتلادی.

وظیفهٔ تحریریه

دی ـ دم ـ دق ـ دك ـ شونلر نی قدر قالون ایتولسهلردہ تی = طی ـ تم = طم ـ تق = طق ـ تك صورتندہ یازو درست توگلدر.

شول جملهلرنی درستلاب یازگز!

بر بالا باشیمه صوقطی ـ اول مکتبکه کیتتی ـ مین آط صاططم ـ مین آنارغه ایتتم ـ بز کیچه قایتطق ـ بز آنی کوتتكدہ اوزی کیلمادی ـ بالالر مکتبتن قایتطیلر ـ مین ایتتمدہ اول طڭلامادی.

§ ٤١ — بر شاکرددن خلفه‌سینه خط

فضیلتلو خلفه‌مز! خیر دعاڭزنی امید ایته‌بز.

افندم! مین بو کون سبقغه بارا آلمادم، آنڭ ایچون انکامز سفرگه چقغانلقدن اوزاتوب قالمقچی بولغان ایدم. اوزمنڭ یالقاولغمدن قالمادقمنی آڭلاتو ایچون بو خطمی یازوب سز حرمتلولرمزنی واقسندرامن عفو ایته‌سز!

شاکردیڭز طاهر.

دعوت نامه

عزتلو افندم حضرتلری!

مارت ۱۳ نده دوشنبه کون اولی‌دن صوڭ ساعت (٤) ده بزده عالملر مجلسی بولادر، شول مجلسکه سزلرنگده رحیم ایتووڭز بزنڭ ایچون زور شادلقدر. ابراهیم.

فائده:

(ذ) شول حرف تلنڭ اوچینی آلنغی تشلرکه تیوروب ایتوله‌در، عرب حرف اسمی (ذال) در.

ذاکر - مذکور - مذموم - ذهن - ذات - عذر - اذان - عذاب - نذر کلمه‌لری کبی.

(ث) بوده تلنی آلن تشکه تیو رو برله طابلور، عرب حرفی اسمی (ثا) در.

ثواب - ثابت - حارث - عثمان - مثقال - میراث - کثیر - اثر کلمه‌لری کبی.

(ث - ح - ذ - ض - ظ - ع) شول حرفلر ترکیچه سوزلرده بولماسلر باری عرب سوزلرنده گنه بولورلر شونك ایچونده بونلرنی (حروف عربیه) دیوب ایته‌لر.

(پ - چ - ژ - گ - ڭ - ۋ) بو حرفلر عرب سوزلرنده بولماسلر باری ترکی سوزلرنده هم ایکنچی تورلی تللرنك سوزنده گنه بولورلر شونك ایچون بونلرنی (حروف ترکیه) دیورلر.

---

§ ٤٢ — هر وقت پاك و گوزل بولورغه تیوش!

بالالر هیچ بر وقتده نجس و بلچراق یورماگز نجسلك کبی ناچار صفت یوقدر. بر کشینك کیومی نی قدر ایسکی بولسه‌ده، قرق توشندن قرق تورلی یماو برله یامالغان بولسه‌ده اول قدر عیب توگلدر. اما نیندای یاخشی کیوم بولسه‌ده چابولری بلچرانغان، جیك اوچلری یالطراغان، کوکراك طوغریلری مایلانغان بولسه بوندن اشاکی صفت و شاقشیلق یوقدر. بر بالانك اوستنده‌گی کیومی شول روشچه بلچراق بولسه، ساچی یتکان، هم طرناقلری اوسکان بولسه، قوللری قاپ قاره، موینلری و قولاقلری کرلی بولسه، بو بالانك یانندن مُلّه نیندای صاصی ایس کیلوب طورور. بوندای بالالرنی پیس بالا دیوب ایتورلر پیس صاصی دیگان سوز. هر کم بوندای بالادن جیرانور،

بالنینه کیتورماس. ایندی بر بالا شونداِی عادتکه اوگرانسه
اول عمرینه شول پیسلکندن آیرلماز، الوغلر آراسنده
هیچ بر درجه‌سی بولماز، اشلی طورغان یرلری بارده
باچراق بولور، عمرینه بختسز بولور.

بر مکتبده جمالی اسملی بر بالا اوزینی باچراق یورته
ایکان بیشمه‌تی، قولی، باشی، کاوش یوزلری هروقت کرلی
وقاتقان بولا ایکان. شونکٔ ایچونده آنارغه ایبداشلری
آچولانغان وقتلرنده (پیس جمالی) دیوب خورلیلر ایکان.
بر کون جمالی: «عیب میندەمی؟ مینم آتام آنام فقیرلر،
هروقت میگا یاڅی بیشمه‌ت، یاڅی کلاپوش هم کاوش آلورغه
آقچه‌لری یوق، مین نی اشلیم نی ایچون میندن کوله‌سز؟»
دیگان.

ایبداشلری بوڅا: «بر کمده‌ده عیب یوق، چونکه سینکٔ
کیوملرکٔ ایسکی توگل، اگر بو قدر پیس بولماسه‌کٔ ایدی
بز سیندن برده کولماس ایدکٔ، ایسکیلکٔ عیب توگل سینکٔ
کبی پیس لکٔ عیب‌در» دیوب جواب بیرگانلر.

§ ٤٣ — اعتقاد

بارچه بزنکٔ خواجه‌سی بر وبار بولغان الله تعالی‌در.

دینبز اسلام‌در، بو دیننی اوگراتکان پیغمبرمز محمد علیه السلام‌در، مکه شهرنده طوغدی، قرق یاشنده شول دین اسلام‌نی طاراتا باشلادی. اتکاسینڭ اسمی عبدالله، انکاسی وهب قزی آمنه‌در، اول پیغمبرگه الله تعالی‌دن قرآن اسملی کتاب کوندرلدی، بزنڭ کتابمز شول قرآن کریم‌در؛ عرب تلنده بولوب خدای تبارك وتعالی‌نڭ اوزسوزیدر، قرآننی اوقی بلو هر کم‌گه بیك تیوشلیدر؛ اوقی بلماگان کشی بیك زور گناهلی بولور. ایندی بوندن صوڭره هیچ بر پیغمبر هم یاڭیدن بر کتاب ودین کیلماس، شول دین اسلام قیامت کونینه قدر طوراچقدر.

بو دنیا بته‌چك ودنیاده بولغان بتون جان ایاسی اوله‌چك، باری بر الله تعالی گنه قالاچاقدر. شول روشچه بتکاننڭ صوڭنده ینه بر وقتنی الله تعالی‌نڭ امری بوینچه، اولوب بتکان آدملر ینه‌دن ترلوب دنیاده قیلغان یاخشی ویمان اشلرندن الله تعالی حساب آلاچقدر. یاخشی عمللی کشیلرگه (جنت) دیگان بر راحتلی اورون، یمان عمللی کشیلرگه (جهنم) دیگان بیك قورقانچلی بر اورون حاضردر هم باردر. شول کوننی قیامت کونی دیوب ایته‌لر. شول روشچه اوشانوب، الله تعالی‌نی بر وبار دیوب بلوب

پیغمبریز محمد علیه السلامنی حق پیغمبر هم پیغمبرلرنڭ ایڭ الوغسی وایڭ اخیرگیسی دیوب اوشانوب آنی دوست کورگان وآنڭ قوشقانچه یورگان کشیلرنی مؤمن ومسلمان دیوب ایته‌لر. مؤمن ومسلمان بولغان آدمنڭ جنت راحتلرینی کوروب جهنم عذابندن قورتلوونده برده شك یوقدر. الله‌غه شکر بزلر مسلمانلربز الله تعالی بزلرنی دنیا وآخرتده راحتده قیلسه ایدی. آمین!

«صباح» کتبخانه‌سی طرفندن ترتیب ایتلمش

مکاتب ابتدائیه کتابلری:

۱ —	رهبر صبیان	برنچی قسم	طبع رابع	۳۰ تین
۲ —	» »	ایکنچی »	» خامس	۵۰ »
۳ —	» »	اوچنچی »	» ثالث	۵۵ »
٤ —	رسملی الفبا		» رابع	۳۰ »
۵ —	منتخب الفبا	برنچی قسم	» اوّل	۲۰ »
٦ —	» »	ایکنچی »	» »	۲۰ »
۷ —	قرائت عربیه		» ثانی	۲۵ »
۸ —	معلم العبادات	برنچی قسم	» رابع	۳۰ »
۹ —	» »	ایکنچی »	» »	۳۵ »
۱۰ —	» »	اوچنچی » ۲	» ثالث	۳۵ »
۱۱ —	عقائد ترکی	برنچی »	» رابع	۲۵ »
۱۲ —	» »	ایکنچی »	» ثانی	۳۵ »
۱۳ —	معلم الشریعه		» »	۵۰ »
۱٤ —	مختصر تاریخ مقدس		» »	۳۰ »
۱۵ —	اشیا درسلری	برنچی قسم	» »	۳۰ »
۱٦ —	اخلاق درسلری		» »	۲۵ »
۱۷ —	مکمل تعلیم قرائت	برنچی قسم	» »	۳۵ »
۱۸ —	مکمل ومصوّر تعلیم قرائت	» »	» »	۳۵ .
۱۹ —	بالالرغه قرائت	» »	» اوّل	۲۵ »
۲۰ —	» »	ایکنچی »	» »	۳۵ »
۲۱ —	رهبر املا		» »	۲۵ »
۲۲ —	روسیه تاریخی			۳۰ »

مکتبلر ایچون، یاکه صاتلر ایچون کوبلەب آلوچیلرغه عادتدەگی اصولمز ایله تنزیل یاصالور.

پوچته و تیلیغرام ایچون آدرس: Казань Т-ву „САБАХЪ".